

УДК 378.011.3-051 : 373.3]-043.2 : 37.091.313](045)

Павлюк Богдан Валерійович

Викладач інформатики

Комунальний заклад вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», м. Вінниця, Україна
Bo84@meta.ua

ORCID: 0000-0002-7563-9736

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Анотація. В статті розглянуто особливості проектної діяльності майбутніх учителів початкової школи під час професійної підготовки в закладах вищої освіти. Однією із видів діяльності, що сприяє формуванню професіоналізму майбутніх вчителів початкових класів, є проектна діяльність, яка є невід'ємною частиною роботи майбутніх фахівців під час освітнього процесу. В статті зосереджено увагу на ІКТ, як інструментарій, який використовується під час проектної діяльності. З допомогою ІКТ майбутні фахівці зможуть допомогти створити самостійний продукт-проект. Тому під час використання ІКТ в початковій школі майбутні учителі початкової школи повинні навчитись дозволяти учням свободу вибору та озброїти їх необхідним інструментарієм. Майбутні учителі початкової школи мають визнавати головною цінністю особистість учнів, їх особистісно-суб'єктивні якості як основу організації освітнього процесу. В основі реформ сучасної освіти є не просто засвоєння знань на уроці в початковій школі, а й самостійна пошукова та проектна діяльність учнів. В ході дослідження нами встановлено, що використання ІКТ в проектній діяльності можна розділити на такі блоки: використання ІКТ при створенні проектів (пошук інформації, набір тексту та опису знайденої інформації); обговорення проектів (мережеве спілкування); використання ІКТ під час представлення результатів. Аналізуючи процеси, які сприяють формуванню проектної компетентності майбутніх учителів початкової школи в процесі професійної підготовки нами визначено наступні етапи роботи під час роботи над проектом в процесі проектної діяльності: мотиваційний; проектувальний; діяльнісний; рефлексивно-оціночний. Запропоновані нами етапи роботи над проектами під час проектної діяльності майбутніх учителів початкової школи сприяють формуванню проектної компетентності майбутніх фахівців під час професійної підготовки.

Ключові слова: проект; проектна діяльність; майбутні учителі; початкова школа; заклад вищої освіти

Постановка проблеми. В умовах сьогодення головними завданнями освіти в Україні є, насамперед, підвищення її якості. Пошук нових підходів до підвищення цієї якості ведеться різними напрямками – у змісті, технологіях, формах, організації діяльності освітнього процесу.

Однією із видів діяльності, що сприяє формуванню професіоналізму майбутніх вчителів початкових класів, є проектна діяльність, в ході використання якої реалізуються всі етапи творчого процесу майбутніх фахівців під час професійної підготовки в умовах закладів вищої освіти: виникнення, обґрунтування, прийняття ідеї, розробка ідеї, практична робота над втіленням ідеї, апробування об'єкту в роботі, доробка і самооцінка творчого вирішення ідеї.

Сьогодні проектна діяльність тісно пов'язана з діяльністю людини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проектну діяльність під час освітнього процесу досліджували та аналізували ряд науковців: В. Биков, А. Верлань, С. Гончаренком, Р. Гуревич, М. Жалдак, В. Заболотний, М. Кадемія, Н. Морзе, Ф. Ривкінд, О. Спірін О. Фунтіковою. О. Зосименко розглядає особливості організації проектної діяльності, та наголошує що в освіті проекти доцільно розглядати як інноваційну форму організації освітнього середовища, в основі якої лежить самостійна розробка студентами значущої проблеми – від ідеї до її практичної реалізації – під

гнучким керівництвом викладача [1]. Не можна залишити без уваги і навчально-методичні посібники з проектної діяльності за загальною редакцією О. Коберника та В. Сидоренка, які розкривають зміст і значення проектної діяльності в навчальному процесі. У цих працях зазначається, що проектна діяльність дає змогу найбільш повно врахувати здібності, потреби, освітні нахили осіб що навчаються, їхні наміри і майбутні професійні інтереси [2].

Мета статті: визначення етапів проектної діяльності майбутніх учителів початкової школи.

На думку В. Кременя, головним завданням освіти, під час розвитку інформаційного суспільства, це навчити учнів та студентів використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології [3]. Це необхідно виконати для того, щоб забезпечити відповідний рівень роботи під час проектної діяльності. Тому, аналізуючи думки В. Кременя можна зробити висновок про те, що майбутні вчителі початкової школи, мають на достатньому рівні оволодіти інформаційно-комунікаційними технологіями (ІКТ), щоб у подальшій професійній діяльності вільно їх використовувати на практиці під час проектної діяльності.

Так, з допомогою ІКТ майбутні фахівці зможуть допомогти створити самостійний продукт-проект. Тому під час використання ІКТ в початковій школі майбутні учителі початкової школи повинні навчитись дозволяти учням свободу вибору та озброїти їх необхідним інструментарієм. Майбутні учителі початкової школи мають визнавати головною цінністю особистість учнів, їх особистісно-суб'єктивні якості як основу організації освітнього процесу. В основі реформ сучасної освіти є не просто засвоєння знань на уроці в початковій школі, а й самостійна пошукова та проектна діяльність учнів.

В ході дослідження нами встановлено, що використання ІКТ в проектній діяльності можна розділити на такі блоки:

- використання ІКТ при створенні проектів (пошук інформації, набір тексту та опису знайденої інформації);
- обговорення проектів (мережеве спілкування);
- використання ІКТ під час представлення результатів;
- проектна діяльність в курсі робототехніки.

Етапи роботи над проектами досить детально проаналізовано в працях Е. Полат та представлено в таблиці 1 [4]

Таблиця 1.

Етапи роботи над проектами за Е. Полат

Етапи роботи над навчальним проектом	Зміст етапів роботи над проектом	Діяльність учнів, вчителів, батьків
Мотиваційний етап	Визначення проблеми та похідних від неї завдань дослідження	Учитель заявляє загальний задум, створює позитивний мотиваційний настрій. Учні обговорюють, пропонують власні ідеї.
Підготовчий	Висування гіпотез, їх рішень («мозкова атака», круглий стіл і т.д.) Обговорення способів оформлення кінцевих результатів (доповідь, гра, відеокліп, презентація та ін.) Обговорення методів дослідження (аналіз інф.,	Визначаються тема і цілі проекту, формулюються завдання, виробляється план дій, встановлюються критерії оцінки результату і процесу, узгоджуються способи спільної діяльності.

	Спостереження, опитування і т.д.)	
Інформаційно-операційний	Збір, систематизація та аналіз отриманих даних	Учні збирають, відбирають матеріал, працюють з літературою та іншими джерелами. Учитель спостерігає, координує, підтримує, сам є інформаційним джерелом.
Моделюючий	Виконання запланованих дій	Учні безпосередньо виконують і оформляють проєкт. Учитель допомагає у вирішенні виникаючих в учнів питань.
Контрольно-корекційний	Підведення підсумків, оформлення результатів, їх презентація	Учні здійснюють самооцінку готовності до захисту проєкту. Учитель координує готовність учнів до захисту проєкту.
Рефлексивно-оцінний етап		Учні представляють продукт власної проєктної діяльності, здійснюють усну або письмову самооцінку, беруть участь в колективному обговоренні та змістовної оцінки результатів і процесу роботи. Учитель виступає учасником колективної оціночної діяльності, координує, направляє рефлексивно-оцінну діяльність учнів.
	Висновки, висування нових проблем дослідження	

Аналізуючи процеси, які сприяють формуванню проєктної компетентності майбутніх учителів початкової школи в процесі професійної підготовки нами визначено наступні етапи роботи під час роботи над проєктом в процесі проєктної діяльності:

- мотиваційний;
- проєктувальний;
- діяльнісний;
- рефлексивно-оціночний.

На мотиваційному етапі, визначається пізнавальний інтерес як для майбутніх учителів початкової школи, так і для викладачів. Для викладача є важливим індивідуальний інтерес майбутніх фахівців до проєктної діяльності та до проєктів. Саме цей інтерес може в подальшому виступити основою для вибору теми проєкту та напрямку роботи в проєктній діяльності. Крім того, на даному етапі відбувається формулювання освітніх завдань. Кожне освітнє завдання завжди є строго індивідуальне, так як є похідним від пізнавального інтересу майбутніх учителів початкової школи. Освітнє завдання, під час проєктної діяльності майбутніх учителів початкової школи, описує сутність когнітивної складності майбутніх учителів – чого саме не вистачає їм для прийняття рішень в виборі освітнього проєкту (де він буде застосовуватись, як повинен виглядати кінцевий продукт і т.д.).

ISSN: 2414-0325. Open educational e-environment of modern University, special edition (2019)

Для деякого з майбутніх фахівців вибір проекту визначається можливістю використовувати в певному обсязі ІКТ чи мережі Інтернет. Досить часто майбутні учителі початкової школи зважаються на довгостроковий проект, що в підсумку позитивно впливає на формування проектної компетентності майбутніх фахівців. Основним методом постановки проблеми освітнього проекту є обговорення самого освітнього проекту, який був обраний майбутніми учителями початкової школи.

Так, обравши напрями роботи над проектами майбутні учителі початкової школи оформляють їх відповідним чином (рис. 1).

Рис. 1. Перелік назв проектів

Таким чином на даному етапі, майбутні учителі початкової школи повністю визначаються з темою та напрямом проектної діяльності, яка повністю пов'язана з початковою школою.

На проектувальному етапі відбувається постановка мети. Мета, як образ очікуваного результату, формулюється майбутніми учителями початкової школи разом з викладачем. Необхідно зазначити, що вибір теми проекту та формулювання мети проектної діяльності займає певний час в освітньому процесі. Викладач зосереджує увагу майбутніх фахівців на те, що сформувавши мету проекту необхідно сформулювати якомога конкретніше. Однак, особливістю даного етапу є те, що фактично завжди в ході взаємодії майбутніх учителів початкової школи з викладачем, мета коригується та видозмінюється в сторону конкретизації та деталізації.

Крім того, даний етап включає в себе пошук освітніх ресурсів, що допоможуть майбутнім учителям початкової школи в створенні своїх проектів, та розробка плану проектної діяльності. Наприклад такі ресурси рис. 2, 3:

Задачею викладача є створити можливість та доступність різних джерел та ресурсів для досягнення поставленої мети. Засобами викладацького супроводу проектної діяльності є обговорення та аналіз майбутнього проекту. На основі цього проектується власне процес створення проекту, що є важливим та необхідним.

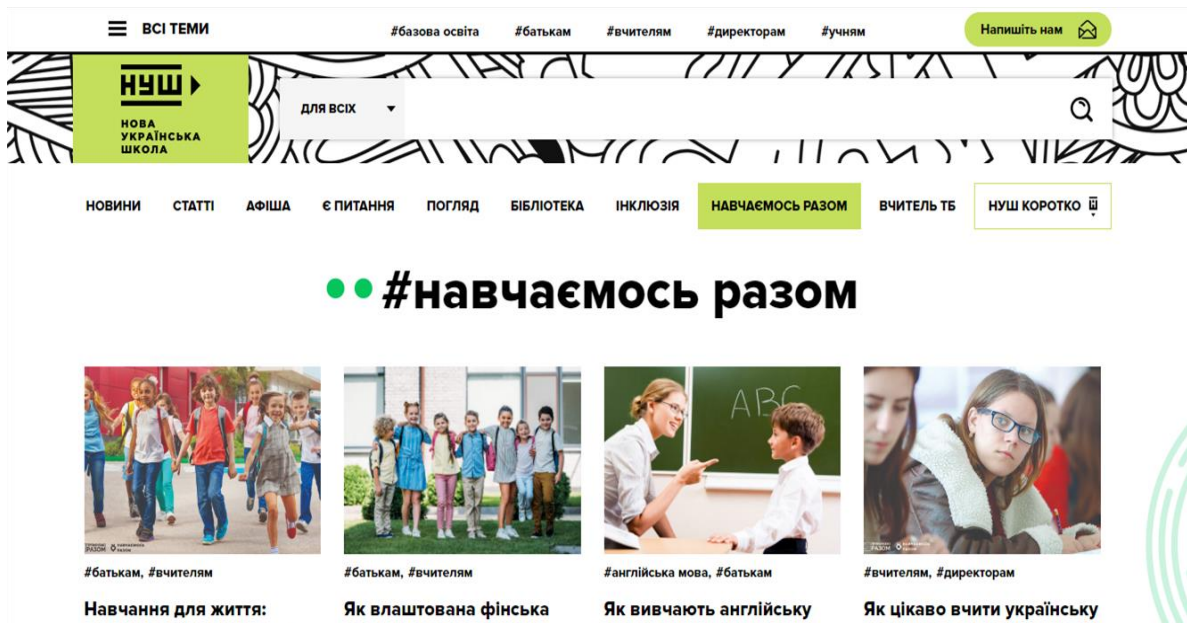

Рис.2. Ресурси Інтернету

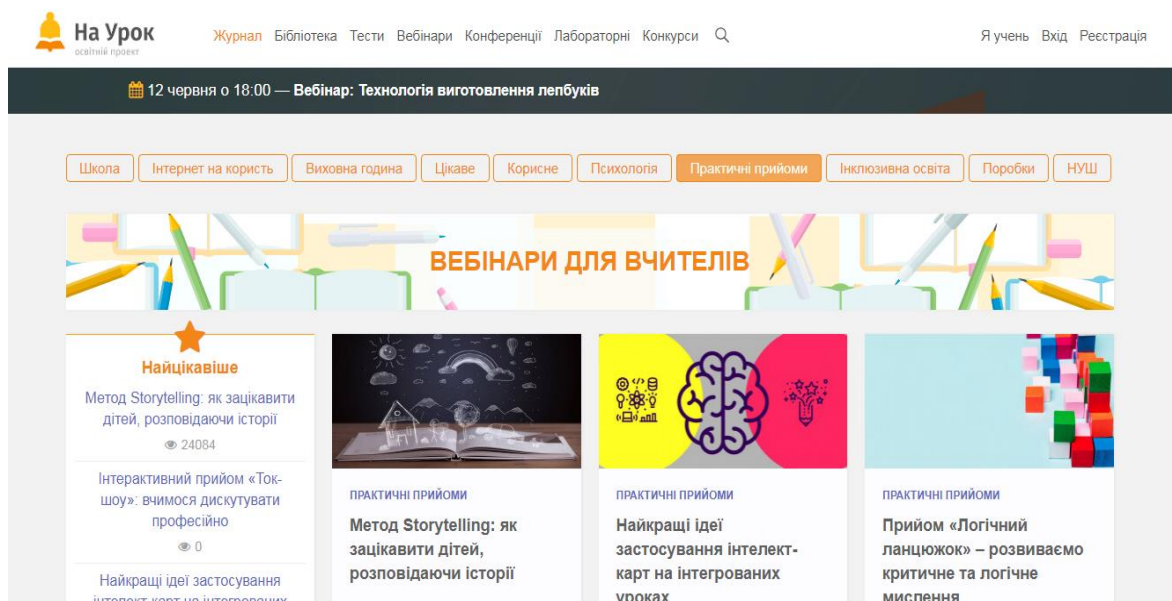

Рис. 3. Ресурси Інтернету

Діяльнісний етап – це етап проектної діяльності та проектування. Даний етап є одним з основних по тривалості в процесі проектної діяльності та в процесі роботи над проектом. Під час роботи на даному етапі майбутні учителі початкової школи можуть аналізувати та корегувати план своєї проектної діяльності. На даному етапі майбутні фахівці працюють над проектом повністю самостійно, рідко звертаючись до викладача за підказками та порадами. Так під час роботи, майбутні учителі початкової школи, працюють над власними проектами в групах або індивідуально використовуючи всі можливості ІКТ освітнього закладу.

Аналізуючи матеріально-технічну базу експериментальних закладів освіти, а саме Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу, Володимир-Волинського педагогічного коледжу, Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського ми зробили висновок, що заклади достатньо забезпечені

ISSN: 2414-0325. Open educational e-environment of modern University, special edition (2019)

комп'ютерною технікою, що дозволяє здійснювати проектну діяльність майбутнім учителям початкової школи на досить високому рівні. Так, забезпечені комп'ютерною технікою не лише аудиторії, які призначені для викладання комп'ютерних дисциплін, а й аудиторії що призначені для викладання спецдисциплін, це дає можливість майбутнім фахівцям здійснювати проектну діяльність та працювати над проектами досить ефективно. В згаданих освітніх закладах є постійний доступ до комп'ютерної техніки та мережі Інтернет, як для викладачів так і для студенти. Всі комп'ютери освітнього закладу об'єднано у локальну мережу. Локальна мережа закладів під'єднана до всевітньої мережі Інтернет. Це дає змогу майбутнім учителям початкової школи отримувати додаткову інформацію, готувати елементи проектів, здійснювати підготовку самих власне проектів та удосконалювати навички проектної діяльності, а викладачі мають змогу допомагати в підготовці проектів.

Моніторинг використання ІКТ показав, що більшість викладачів не мають досвіду та навиків використання, а головне застосування ІКТ для викладання своїх дисциплін. Заняття проводяться використовуючи традиційні форми та методи, проектна діяльність та робота над проектами іноді проводиться взагалі без використання ІКТ, що безпосередньо знижує рівень формування проектної компетентності майбутніх учителів початкової школи. На даному етапі для високого рівня формування проектної компетентності важливим є використання саме ІКТ освітнього закладу.

Рефлексивно-оціночний етап – етап представлення та оцінки результатів проектної діяльності. На даному етапі майбутні учителі початкової школи представляють результати своєї проектної діяльності та кінцевий проект, який їм вдалося створити та аналізують свою діяльність.

Так, під час даного етапу майбутні учителі початкової школи представили такі проекти (рис.4, 5, 6, 7):

Рис.4. Приклад проекту створеного майбутніми учителями початкової школи

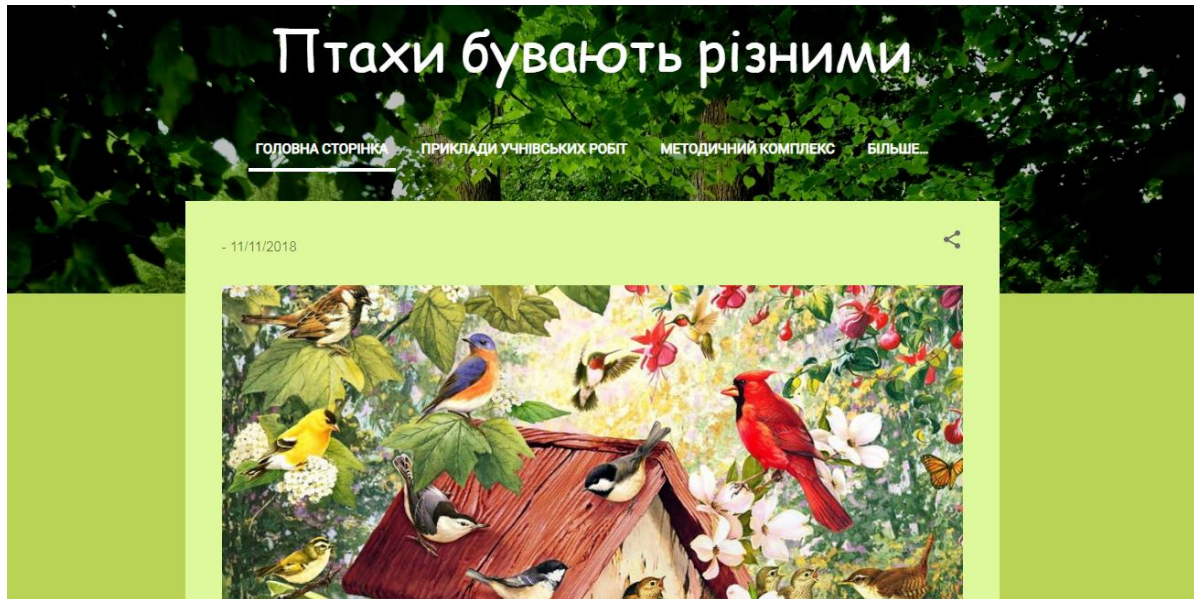

Рис.5. Приклад проекту створеного майбутніми учителями початкової школи

На даному етапі викладач виступає експертом. Представлення результатів проектної діяльності практично неможливо у нинішніх умовах зробити без використання ІКТ. Це може бути як звичайне представлення за допомогою мультимедійних засобів, так і представлення за допомогою мережевих технологій. При використанні викладачами мережевих технологій, це відбувається на якісно високому рівні з застосуванням мережі Інтернет та відповідного програмного забезпечення.

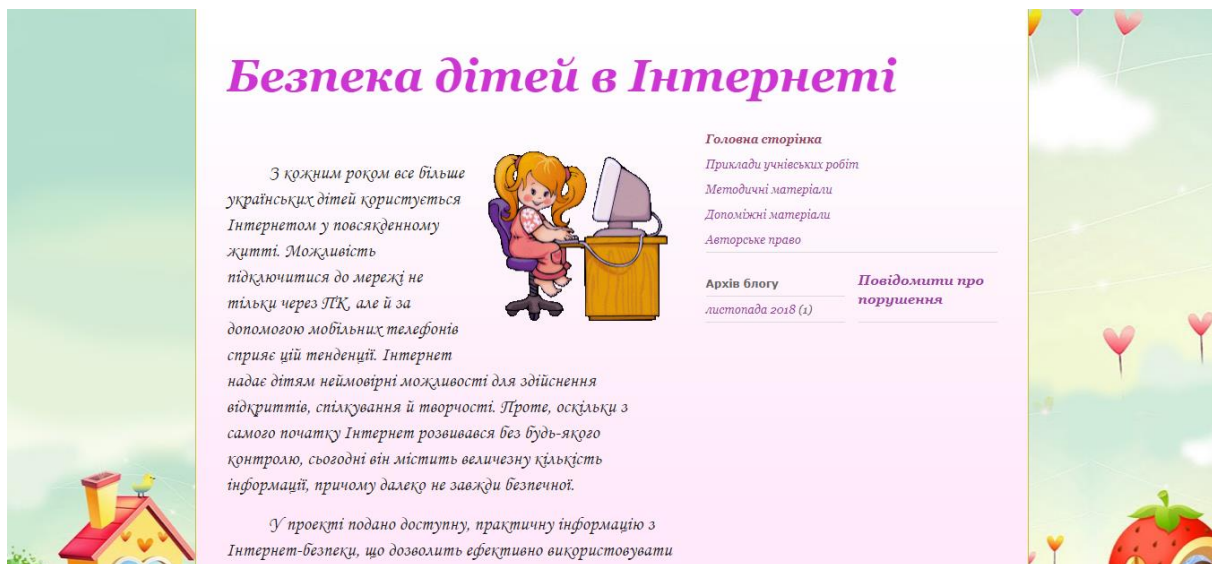

Рис.6. Приклад проекту створеного майбутніми учителями початкової школи

Рис.7. Приклад проекту створеного майбутніми учителями початкової школи

Останнім кроком на даному етапі є оцінювання результатів. Майбутні учителі початкової школи отримують від викладача розгорнутий аналіз їхньої проектної діяльності та аналіз створеного та представленого ними проекту. Викладач оцінює дану діяльність майбутніх фахівців. Таким чином фактично крім простого оцінювання роботи, майбутні учителі початкової школи отримують інформацію про недоліки та перспективи створеного під час проектної діяльності проекту, який майбутні учителі початкової школи матимуть змогу використовувати під час майбутньої професійної діяльності.

Таким чином, запропоновані нами етапи роботи над проектами під час проектної діяльності майбутніх учителів початкової школи сприяють формуванню проектної компетентності майбутніх фахівців під час професійної підготовки.

В подальших дослідженнях вбачаємо необхідність розгляду особливостей проектної діяльності в процесі роботи над проектами в курсі «Робототехніка», що є невід'ємним елементом професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Зосименко О.В. Особливості організації проектної діяльності студентів під час вивчення педагогічних дисциплін. Суми: Сум. ДПУ ім. А.С.Макаренка, 2005. 44 с.
2. Коберника О.М., Сидоренка В.К. Методика навчання учнів 5-9 класів проектуванню в процесі вивчення технології обробки деревини і металу: навч.-метод. посіб. Умань, 2004. 236 с.
3. Кременя В.Г., Ніколаєнка С.М. Вища освіта в Україні: навч. посіб. К.: Знання, 2005. 327 с.
4. Полат Е. С. Типология проектов [Електронний ресурс], 2015. URL: <https://studfiles.net/preview/4466318/>.

PECULIARITIES OF PROJECT ACTIVITIES OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS

Bohdan Pavliuk

Teacher of computer science

Municipal Higher Education Institution «Vinnytsia Humanities and Pedagogical College», Vinnytsia, Ukraine

Bo84@meta.ua

ORCID: 0000-0002-7563-9736

Abstract. The peculiarities of project activity of future primary school teachers during professional training in higher education institutions are considered in the article. One of the activities that helps to shape the professionalism of future primary school teachers is project activity, which is an integral part of the work of future professionals during the educational process. The article focuses on ICT as a tool used in project activities. With the help of ICT, future professionals will be able to help create a standalone product project. Therefore, when using ICT in primary school, future primary school teachers should learn to give students the freedom to choose and equip them with the necessary tools. Future primary school teachers should recognize as a core value students' personalities, their personal and subjective qualities as the basis for organizing the educational process. At the heart of modern education reforms there is not only gaining knowledge at the lessons in primary school, but also students' independent search and project activity. In the course of the research we found that the use of ICT in project activities can be divided into the following blocks: the use of ICT in the creation of projects (information search, typing and description of information found); discussion of projects (network communication); use of ICT in presenting results. Analyzing the processes that contribute to the formation of project competence of future primary school teachers in the process of vocational training, we have identified the following stages of work during the project work in the project activity process: motivational; design; activity-related; reflexive evaluation. The stages of project work proposed by us during the project activity of future elementary school teachers help to shape the project competence of future specialists during vocational training.

Keywords: project; project activity; future teachers; Primary School; institution of higher education

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Zosymenko, O.V. (2005). Features of organization of project activity of students during studying of pedagogical disciplines. Sumy: SumDPU behalf of AS Makarenko, 44 p.
2. Kobernyka, O.M. & Sydorenka, V.K. (2004). Methods of teaching students in grades 5-9 in designing in the process of studying wood and metal processing technology: textbook, Uman, 236 p.
3. Kremenina, V.H. & Nikolaienka, S.M. (2005). Higher education in Ukraine: textbook K.: Znannia, 327 p.
4. Polat, E.S. (2015). Typology of projects [Online]. <https://studfiles.net/preview/4466318/>.